

Freuds personlighetsmodeller

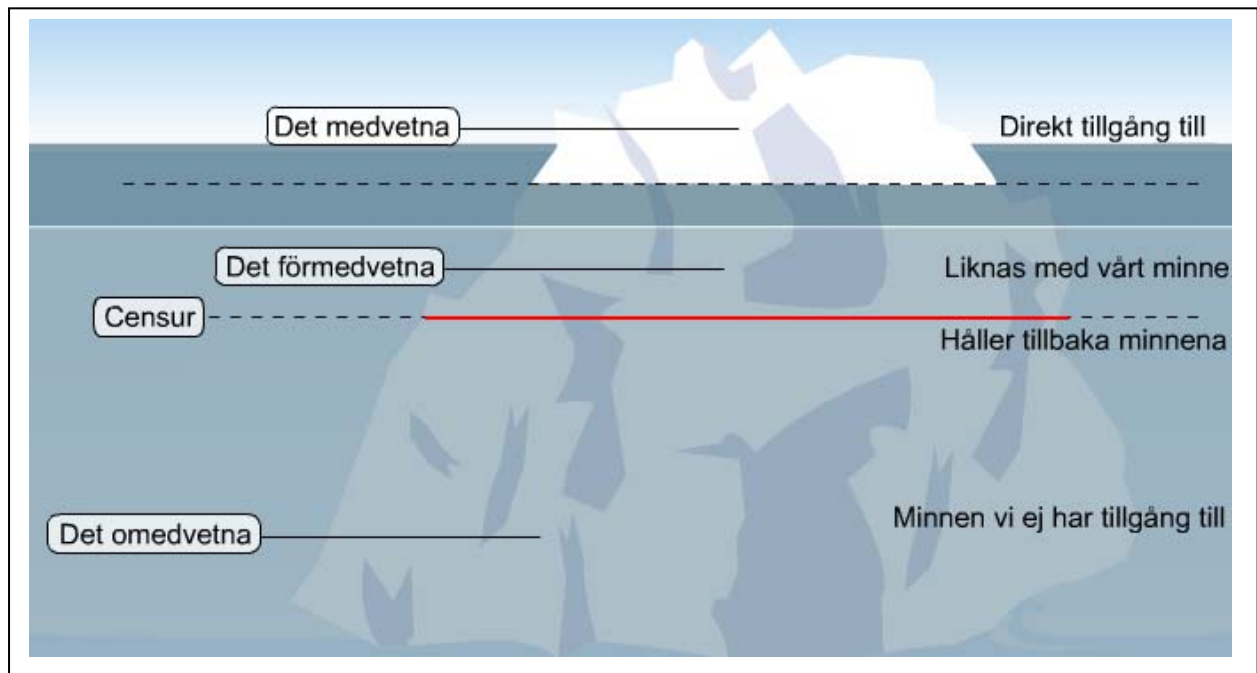
Vi ska nu titta lite på Freuds första personlighetsmodell.

Människans psyke är enligt Freud indelat i tre olika delar som kan illustreras som ett isberg. Dessa delar är det medvetna, som utgör toppen av isberget, det förmedvetna som är delen mellan det medvetna och det omedvetna och det omedvetna som är botten på isberget och utgör den största delen av vårt psyke. Mellan det förmedvetna och det omedvetna finns det en stark spärr. Denna spärr kallas censur och förhindrar innehållet i det omedvetna att passera in i det förmedvetna för att kunna medvetandegöras. Freud ansåg nämligen att all information måste passera det förmedvetna innan det blir antingen omedvetet eller medvetet.

I vårt medvetna finns bland annat de tankar, upplevelser och känslor som vi just nu är medvetna om. Dessa komponenter har vi direkt tillgång till och innehållet varierar beroende på de omständigheter som råder. Ser vi exempelvis på en film så är det som händer i filmen i vårt medvetna.

I det förmedvetna finns information som vi för tillfället inte är medvetna om men som vi lätt skulle kunna plocka fram till den medvetna delen. Man kan säga att det förmedvetna kan liknas med vårt minne och här lagras en del av våra tidigare kunskaper och erfarenheter.

De resterande minnena vi besitter befinner sig i den omedvetna delen av psyket. Dessa minnen har vi inte tillgång till och många av dessa minnen skulle vara allt för smärtsamma för oss att hantera om de blev medvetna. Barn som exempelvis blivit utsatta för incest som mycket små kan lagra dessa minnen i det omedvetna och kan i många fall helt glömma bort händelsen för resten av livet. Det blir censurans uppgift att hålla tillbaka minnena i det omedvetna.

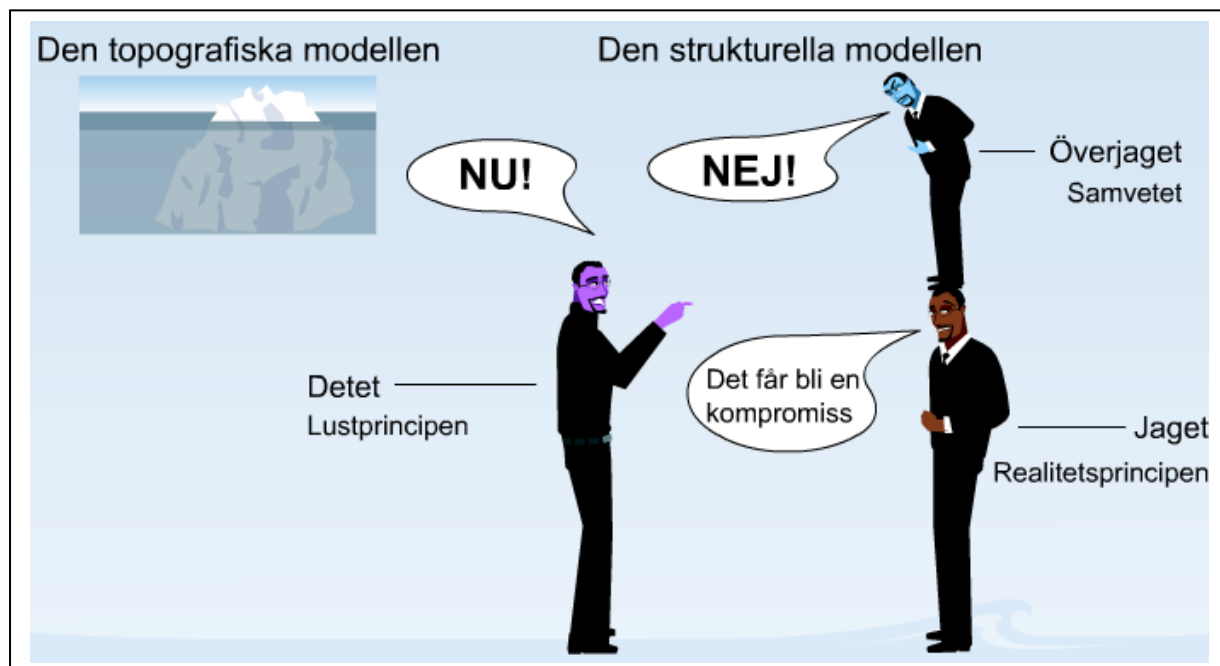
I vissa fall misslyckas censuren med att hålla tillbaka minnena och individen kan råka ut för en så kallad freudiansk felsägning. Med en freudiansk felsägning menar man att viss information kan släppas igenom till det förmedvetna, t ex då vi säger en sak men hade tänkt att säga något helt annat. Ett exempel på en freudiansk felsägning kan exempelvis vara.
 -jag önskade att min fula fru kan dö så jag kan slänga ut den någon gång...eller vad är det jag säger, min blomma menade jag naturligtvis.

Personlighetsmodellen vi just gick igenom brukar kallas den topografiska modellen. Freud nöjde sig dock inte med att förklara människans personlighet endast utifrån den modellen utan delade även in psyket i tre olika strukturer, den strukturella modellen. I den strukturella modellen har strukturerna olika uppgifter och de utvecklas efter varandra under den tidiga barndomen.

Den första delen som utvecklas kallas, översatt till svenska, för detet. Den här strukturen föds vi med och är den enda delen som existerar hos det nyfödda barnet. Detet är den primitiva delen av psyket och styrs av den så kallade lustprincipen. I den här åldern kan inte barnet vänta på att få sina behov tillfredställda utan skriker exempelvis ända till dess det fått sitt behov uppfyllt, exempelvis behovet av mat, sömn osv. Efterhand utvecklas jaget som fungerar utifrån realitetsprincipen. Målet för jaget är precis samma som för detet, att få känna behovs tillfredställelse. Dock styrs jaget av förnuft och rationellt tänkande vilket gör att behovs tillfredställelsen inte behöver vara omedelbar. Jagets uppgift är även att medla mellan detet och överjaget.

Överjaget är detets motvikt och står för individens moral, samvete, normer och ideal. Denna struktur bildas sist och det är nu barnet får en uppfattning om vad som är rätt och fel. Denna uppfattning lär vi oss genom uppfostran.

Både den topografiska modellen och den strukturella modellen är teorier kring hur människans psyke, enligt Freud, är uppbyggt. Den strukturella modellen skapades långt efter den topografiska men trots detta bör modellerna inte ses som fristående utan samspelar ständigt med varandra inom människan.

